

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента

Коломійця Дмитра Івановича

на дисертацію **Якімця Юрія Михайловича**

«Формування проєктувальних умінь у майбутніх техніків-механіків

автотранспортної галузі в процесі вивчення

професійно орієнтованих дисциплін»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти

Актуальність дослідження. Умови розвитку суспільства, заснованого на знаннях, змінюють людину, характер її діяльності та висувають нові вимоги до професійної освіти, зокрема вдосконалення системи формування у студентів знань, умінь, навичок, способів творчого мислення, професійної діяльності, культури поведінки, відповідального ставлення до навколишнього світу, до результатів власної діяльності, в тому числі – проєктної.

Невід’ємною частиною професійної підготовки компетентного, конкурентоздатного техника-механіка автотранспортної галузі як творчої особистості, що реалізує себе у проєктній, дослідницькій, професійній діяльності зі створення нових об’єктів, гармонійно організованого і комфортного виробничого середовища, є проєктувальні вміння. Тому, безперечно, підготовка майбутніх техніків-механіків у коледжах технічного профілю має відбуватися системно й цілеспрямовано, з орієнтацією на формування в майбутніх фахівців професійно важливих якостей, засвоєння ними необхідних знань, умінь і навичок.

Водночас, незважаючи на вагомі напрацювання українських і зарубіжних науковців, украї недостатньо психолого-педагогічних досліджень щодо формування та розвитку проєктувальних умінь майбутніх техніків-механіків у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін; посилення взаємозв’язку різних етапів дипломного проєктування та вивчення цих дисциплін для вдосконалення проєктувальних умінь.

Таким чином, тема, яку обрав Ю. М. Якімець для дослідження, є актуальною, важливою для теорії і методики професійної освіти. Вона органічно пов’язана з процесами реформування вищої освіти в Україні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і наукова новизна. Дисертаційна робота Ю. М. Якімця присвячена дослідженню теоретичних основ формування проєктувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі в процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін; обґрунтуванню педагогічних умов формування проєктувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі; розробці й апробації моделі формування проєктувальних умінь майбутніх техніків-механіків у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін; створенню та експериментальній перевірці методики формування проєктувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі, визначенню критеріїв, показників і рівнів сформованості їхньої проєктувальної компетентності, а також розробці навчально-методичного забезпечення формування проєктувальних умінь техніків-механіків автотранспортної галузі. Робота виконана відповідно до висунутої автором гіпотези дослідження.

У дисертаційному дослідженні чітко з'ясовано стан дослідження обраної проблеми; висвітлено загальні підходи до формування проєктувальних умінь майбутніх фахівців; проаналізовано теоретичні засади підготовки майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі в процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Важливими засадами професійної освіти майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі Ю. М. Якімець слушно вважає розгляд проєктування як самостійного виду діяльності, не лише методу навчання, а й компонента змісту освіти; цілеспрямоване навчання студентів проєктувального мислення; усвідомлення проєктувальної діяльності як інтегрованої сукупності знань і вмінь, досвіду, ціннісних орієнтацій фахівця; спрямованість на формування проєктувальної культури як складової професійної компетентності. Виходячи з цього, окреслено наукову позицію автора.

Для досягнення поставленої мети – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити зміст, методи і педагогічні умови формування проєктувальних умінь у майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі в процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін – використані сучасні методи

дослідження, адекватні поставленим завданням, що дозволило дисертанту отримати достовірні результати.

У дисертації всебічно розглянуто концептуальні засади і тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців автотранспортної галузі. Охарактеризувавши проектувальні вміння як важливу складову професійної підготовки майбутніх техніків-механіків і визначивши складові структури проектувальних умінь, Ю. М. Якімець зробив висновок, що вони визначають ключовий елемент професійної освіти – зміст підготовки студентів із професійно орієнтованих дисциплін і дипломного проектування).

За результатами аналізу наукових праць, вивчення педагогічного досвіду та експертного оцінювання за участі педагогічних працівників і представників роботодавців вперше теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування проектувальних умінь у майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі в процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін. До них віднесено: розвиток мотиваційно-ціннісного ставлення майбутніх техніків-механіків до подальшої творчої проектної діяльності; неперервність і взаємозв'язок теоретичних знань і практичних проектувальних умінь; опанування комплексу проектувальних умінь за допомогою засобів спеціалізованих ІКТ; інтегрування професійних і проектувальних умінь під час виконання дипломної роботи.

Розроблена модель формування проектувальних умінь у майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі відтворює авторське бачення продуктивних механізмів і заходів щодо вдосконалення процесу підготовки техніків-механіків з урахуванням вимог інформатизації професійної та освітньої діяльності, оптимізацію змісту та структури теоретичного та професійно-практичного навчання. Це, на нашу думку, важливо для вдосконалення професійної підготовки у вищій освіті технічного профілю, зокрема, для навчання майбутніх техніків-механіків.

Запропонована дисертантом методика формування проектувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі в процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін передбачає два основні аспекти: змістовий, що стосується відбору сукупності необхідних умінь і потрібних для цього знань, і управлінський,

який відображає організацію процесу підготовки (опанування, закріплення, моніторинг тощо), у тому числі використовувані методи. Слід відзначити, що добір методів виконано на основі глибокого і всебічного аналізу наукового доробку з різних аспектів професійної підготовки техніків-механіків, особливостей їхньої діяльності в сучасному інформаційному суспільстві, досвіду організації навчання, а також педагогічного аналізу змісту професійно орієнтованих і практичних дисциплін, виявлених проблем і причин, що їх викликають у практиці підготовки фахівців в українських ЗВО.

Істотним внеском Ю. М. Якімця є забезпечення інтегративного взаємозв'язку теоретичної складової навчання з практичною (виробничою) шляхом поетапного виконання функціонально підібраних, творчих завдань дипломної роботи, актуальних для становлення професійної компетентності майбутніх техніків-механіків.

Позитивної оцінки заслуговує проведена дисертантом експериментальна робота щодо визначення рівня сформованості проектувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі, апробації розроблених педагогічних умов їх формування у коледжах технічного профілю. Під час констатувального експерименту здійснено перевірку підготовленості майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі до дипломного проектування; оцінку проектувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі та ранжування дисциплін, у процесі вивчення яких відбувається їх опанування; виявлено сучасні тенденції у підготовці фахівців досліджуваної галузі. Варто схвалити детальне проведення дисертантом формульованого педагогічного експерименту щодо перевірки гіпотези дослідження, різноплановий аналіз його результатів із вдалим застосуванням методів математичної статистики, а також ґрунтовний виклад отриманих результатів стосовно впливу запропонованих заходів на рівень сформованості проектувальних умінь майбутніх техніків-механіків, а також на підвищення якості їхньої професійної підготовки.

Заслуговує уваги й те, що за результатами апробації запропонованих автором педагогічних умов розроблено та впроваджено у навчальний процес методичні вказівки до виконання практичних робіт, спрямовані на реалізацію компетентнісного

та інтегративного підходів і міждисциплінарних зв'язків між навчальними курсами, методичні рекомендації для оптимізації роботи студентів над курсовими роботами і дипломним проектом за допомогою програми MindManager, яка розвиває їхні проектувальні й інформаційні вміння. Також створено навчально-методичний комплекс (у паперовому та електронному варіанті) щодо застосування в освітньому процесі коледжу спеціалізованих ІКТ, володіння якими підвищує проектувальну культуру та компетентність фахівців, а також збірник-альбом з підготовки графічної частини дипломного проекту.

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях. Публікації автора повністю відображають зміст дисертаційного дослідження, результати якого достатньо повно впроваджені в освітню практику, висвітлені у фахових та іноземних виданнях (30 публікацій), пройшли широку апробацію на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Джерельна база наукового дослідження становить 330 найменувань.

Значущість результатів дослідження для науки і практики та рекомендації щодо їх використання. Дотримання причинно-наслідкових зв'язків, логічність і системність викладу матеріалу, а також застосування адекватних методів дослідження забезпечили наукову змістовність висновків. Модель і педагогічні умови формування проектувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі, структура проектувальних умінь, дидактичні засади змісту професійно орієнтованих дисциплін, методичні особливості формування проектувальних умінь, концептуальні засади і тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців автотранспортної галузі та інші запропоновані теоретичні положення та рекомендації можуть бути використані для модернізації сучасної професійної освіти. На їх основі запропоновано навчальну програму курсу «Вступ до спеціальності», методичні вказівки до виконання практичних і лабораторних робіт, методичні рекомендації для виконання курсових і дипломних робіт з дисциплін «Експлуатація машин» і «Експлуатація та ремонт підйомно-транспортних, будівельних і дорожніх машин та обладнання».

Результати, одержані в дисертаційному дослідженні, можуть бути використані для складання навчальних планів підготовки молодших бакалаврів із різних професій

і напрямів, написання програм, підручників і посібників, створення електронних освітніх ресурсів, розроблення навчально-методичних комплексів, що забезпечують освітній процес у коледжах технічного профілю.

Отже, дисертаційне дослідження Ю. М. Якімця є актуальним і своєчасним, написане на належному науковому рівні. Усі дослідницькі матеріали викладено логічно, послідовно та лаконічно, поставлені завдання виконано в повному обсязі, наукові розробки і методичні матеріали впроваджено в освітній процес закладів освіти України. В авторефераті висвітлено всі основні положення, висновки і рекомендації, що сформульовані в дисертації.

Зауваження до змісту дисертації. Незважаючи на позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, висловимо побажання та зауваження:

1. У першому розділі дисертації досить повно викладено результати теоретичного аналізу проблеми, однак цілісного уявлення про ступінь дослідження проблеми не складається. Варто було б у висновках до першого розділу конкретизувати основні тематичні площини дослідження проблеми як теоретичну передумову її подальшого розширення в авторському дискурсі стосовно педагогічних засад формування проектувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі.

2. У розділі 1.2 доцільно було б подати статистичні, інформаційні дані щодо сучасного стану професійної підготовки фахівців досліджуваного профілю (ліцензовані обсяги, контингент закладів, щорічні випуски, результати випускних випробувань), забезпеченості та потреб підприємств автотранспортної галузі, що посилює б обґрунтованість актуальності обраної проблеми і доцільності її дослідження.

3. Обґрунтовуючи педагогічні умови формування проектувальних умінь майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі, бажано вказати, якими науково-педагогічними положеннями керувався здобувач під час їх визначення, формулювання, апробації та коригування.

4. До поданих у дисертації ментальних карт, розроблених студентами коледжу за допомогою програми MindManager (Додаток Б), бажано було подати стислі коментарі.

5. Вважаємо, що методичну частину роботи (підрозд. 2.3) збагатив би більш детальний опис ефективних форм, методів і технологій, які відображають і моделюють різні сторони предметного та соціального аспектів подальшої професійної діяльності майбутніх техніків-механіків, що використовуються в процесі формування проектувальних умінь. Зокрема, бажано акцентувати на інноваційних технологіях.

6. З метою унаочнення результатів педагогічного дослідження і розробок автора, варто було матеріали Додатку Д (обладнання кабінетів і лабораторій коледжу) подати у графічній формі (рисунок, схеми, фотографії).

Висновок щодо відповідності дисертаційної роботи встановленим вимогам. Вказані зауваження не впливають на загальну оцінку педагогічного дослідження Ю. М. Якімця. Воно є завершеним і самостійним, має актуальну тему, наукову новизну, теоретичну і практичну значущість, а також є вагомим внеском у новий перспективний напрям педагогіки професійної освіти.

Дисертаційна робота «Формування проектувальних умінь у майбутніх техніків-механіків автотранспортної галузі в процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін» відповідає вимогам щодо дисертаційних робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 і 13 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Якімець Юрій Михайлович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник декана з виховної роботи
факультету математики, фізики і технологій
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Д. І. Коломієць

начальник відділу кадрів

8.1.05 2019

